

příloha

4

ústřední dům

lidové

umělecké

tvořivosti

Praha 1971

Textová příloha DIVADELNÍ VÝCHOVY č. 4

S e d m ý s e š i t i n s p i r a c e

Z knihy Zlatý jelínek (kavkazské pohádky)

vybrala a upravila

Jana V o t r u b o v á

Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti
Praha 1971

V tomto sešitě inspirace najdete tentokrát náměty improvizací a dramatizací převzaté z literatury - z knížky kavkazských pohádek Zlatý jelínek, které ve zpracování Jaroslava Tafela vydal Svět sovětů (1960). Pro náš účel jsou pohádky poněkud upraveny a to tak, aby převedení prozaického, epického textu do dramatické akce bylo snadnější. Některé pohádky bude možno improvizovat celé, z některých se možná bude hodit jen určitá část nebo situace. Najde tu ovšem o umělecké zpracování pohádek, které by věrně dodrželo jak hlavní dějové momenty, tak zejména jejich poetiku. Jestliže to vedoucí bude považovat za účelné, může obměňovat různé okolnosti, popřípadě i rozvedení a vyústění příběhu. Ovšem ani dramatizace, zachovávající původní ráz pohádek, nebo jejich interpretace kombinováním vyprávěče nebo vyprávěčů s dialogem nejsou vyloučeny. Red.

Malá pohádka o pyšné myši

myš lesní
myš městská
kočka

Jednou se spřátelily dvě malé myšky. Ta jedna bydlela v lese a ta druhá ve městě. Malá lesní myška pozvala tu městskou myš na návštěvu. Cupaly, dupaly, až doběhly k noře malé lesní myšky.

Myš lesní: Vidiš, tady mám zásoby: oříšky, kaštiny, bukvice a žaludy.

Myš městská: To nic není, to bys měla vidět u mně ve městě! Cupaly, dupaly, běžely, až doběhly do domu, kde přebývala ta pyšná městská myš.

Myš městská: Podívej se na moje zásoby: uzené, špek, nač si jen vzpomeneš! A ještě si prohlédneš dům. Pojď, zavedu tě na půdu!

Přišly na půdu, vylezly na trám - a najednou přišla kočka!

Myš městská: Vidiš, to je moje babička!

Myš lesní: A jak to, že je tak veliká?

Myš městská: Protože se jí pořád dobře daří. Já budu brzo taky tak velká.

Myš lesní: Tak já půjdu s tvou babičku pěkně pozdravím.

Myš městská: Když ji chceš pozdravit, jdi a řekni: Ukynčara sikynčara churmasaky hů!

To vy možná nevíte, že kočky mají zvláštní řeč. Já jí sice nerozumím, ale vím, že když jim myš řekne: Ukynčara **sikynčara** churmasaky hů, vždycky se moc rozzlobí a tu myš hned sežerou. Tak ta malá myš slezla dolů a přišla ke kočce.

Myš lesní: Ukynčara sikynčara churmasaky hů!

A ta městská myš se tomu na trámu smála, až se za břicho popadala. A jak se tak smála, s trámu bác dolů, rovnou kočce pod nos.

Kočka: Gurmasty sirmasty machadla madlapsiry!

A snědla pyšnou myš. Když to malá myška viděla, honem utekla. Cupala, dupala, běžela, až doběhla do lesa.

Myš lesní: To jsem ráda, že jsem zase doma!

Jednou jsem k té myšce zašel, a když jsem jí v lese našel, chroupala oříšek, česala si kožíšek a vyprávěla mi tuhle malou pohádku o pyšné myši. Ať prý ji ostatní taky slyší!

H l o u p á p o h á d k a o o s l í m v e j c i

Tatar

Kirakos

Kirakosová

Žil vám jeden Kirakos a měl hrozně dlouhý nos. A ten Kirakos měl ženu, a ta paní Kirakosová vypadala jako sova. Ten Kirakos, co měl dlouhý nos, a ta paní Kirakosová, co vypadala jako sova, byli moc hloupí, a proto je hloupá i tahle pohádka.

Tak ten Kirakos, co měl dlouhý nos, šel jednou do města na bazar. Tam stál Tatar a prodával melouny.

Kirakos: Co to je?

Tatar: Oslí vejce. V každém je malý oslíček.

A ten Kirakos, co měl dlouhý nos, dal Tatarovi za meloun všechny peníze, co měl, šel domů a cestou si liboval, jak dobře pořídil.

Slunce páliło a Kirakos si chtěl chvíli odpočinout v chládku. Položil meloun, ale ten se začal kutálet, kutálel se, kutálel, až narazil na strom a rozbil se. Za stromem seděl zajíc, polekal se a vzal do zaječích.

A Kirakos viděl, že mu jeho oslíček utíká.

Kirakos: Osle, oslíčku, počkej na mě trošičku!

Ale oslíček nic. A proto se milý Kirakos za ním ~~rozběhl~~, utíkal, utíkal, ale kdepak by zajíce dohonil.

Kirakos přišel smutně domů a pověděl manželce, co se mu přihodilo.

Plakal ten Kirakos, co měl tak dlouhý nos, plakala paní Kirakosová, co vypadala jako sova, a když se vyplekala, povídá:

Kirakosová: To je škoda, v neděli jsem chtěla k sestře, mohla jsem

na něm jet.

Kirakos: Co? Na takové malé zvířátko si sedat? Nikdy jsme se na osla nezmohli a ty ho chceš hned první neděli ztrhat?

A ten Kirakos, co měl tak dlouhý nos, se rozpřáhl a bác a bác a bác. Ta vám byla bita, ta paní Kirakosová, co vypadala jako sova.

Nic naplat, musela svatosvatě slíbit, že v neděli zůstane doma, pak ji teprv Kirakos nechal na pokoji.

Vidíte, jak byli hloupí, ten Kirakos, co měl dlouhý nos, a ta paní Kirakosová, co vypadala jako sova. Byli skoro ještě hloupější než tahle pohádka.

O l í n é d í v c e a l a k o m é m k u p c i

Huri
matka
kupec
žáby

Byla jednou jedna matka a ta měla dceru. Jmenovala se Huri a byla tuze líná. Celý den nic nedělala, jenom tuhle písničku zpívala:

Huri: Práce je dřina
a já jsem líná,
radši si sednu,
ani se nehnu,
budu si jen zpívat,
po lidech se dívat,
ze široka zívát
a v noci v posteli
hezké sny mívát.

Matka už nevěděla, co s tou línou Huri počít.

Matka: Nejlíp, když se vdá. Ale kdopak se ožení s takovou línou holčkou?

A tak matka chodila a všude línou Huri vychvalovala.

Matka: Moje Huri je tak pracovitá, že jí práce jenom v rukou hraje. Jak rychle přede, jak rychle tká, jak krásné košile z plátýnka ušije, napeče chleba, navaří jídla a ještě si pěknou písničku zpívá.

Každý se divil, všude o tom povídali, až se to doslechl bohatý lakomý kupec.

Kupec: To by byla panačku nevěsta! Rychle přede, rychle tká, hned krásné košile z plátýnka ušije, napeče chleba, naváří jídla a ještě pěknou písničku zpívá! S tou se ožením!

Jak si usmyslel, tak udělal. Oženil se s línou Huri a odvedl si ji do svého domu.

Uběhl týden.

Kupec: Jedu na dalekou cestu, máš tady světnici plnou bavlny, pěkně ji upřed, plátýnko utkej, a hezké košile z plátýnka ušij!

Kupec odjel a líná Huri si začala zpívat.

Huri: Práce je dřina
a já jsem líná,
radši si sednu,
ani se nehnu,
budu si jen zpívat,
po lidech se dívát,
ze široka zívát
a v noci v posteli
hezké sny mívát!

Odpoledne se šla z dlouhé chvíle podívat k řece.

Přijde tam a slyší žáby.

Žáby: Žbluňky, kuňky, kuňky, žbluňky!

Huri: Ach vy malá děvčátka, Žbluňky a Kuňky, jistě máte pěkné člunky a pěkná vřetýnka, nadělejte plátýnka. Já vám bavlnu přinesu.

Žáby: Kvák, kvák, kvák!

Huri myslela, že říkají tak, tak, tak, měla z toho velkou radost a pospíchala domů. Nic se nerozmýšlela, naložila bavlnu na vůz, odjela k řece a všechnu bavlnu do řeky vysypala.

A zase si sedla doma a zpívala tu svou písničku.

Huri: Práce je dřina
a já jsem líná,
radši si sednu,
ani se nehnu,

budu si jen zpívat,
po lidech se dívat,
zešíroka zívat
a v noci v posteli
hezké sny mívát!

Dny utíkaly a najednou si líná Huri vzpomněla, že se muž vrátí. Tak šla k řece pro plátno.

Huri: Děvčátka milá, Žbluňky a Kuňky, zdalipak jste bavlnu upředly a bílé plátno nadělaly?

Ale žáby nic, kuňkají, jako by se nechumelilo.

Huri: Tak mi aspoň bavlnu zaplaťte!

Ale kdepak žáby!

Huri se rozzlobila ještě víc, vlezla do řeky a chtěla žáby pochyťat. Ale místo žáby chytila nějaký kámen. Vytáhla ho z vody a ona vám to byla hrouda zlata!

Líná Huri poděkovala Žbluňkám a Kuňkám a šla domů.

Zlato dala na polici, sedla si a zpívala.

Huri: Práce je dřina
a já jsem líná,
radši si sednu,
ani se nehnu,
budu si jen zpívat,
po lidech se dívat,
zešíroka zívat
a v noci v posteli
hezké sny mívát.

Netrvalo dlouho a lakomý kupec se vrátil.

Kupec: Co to leží na polici? Kdes vzala to zlato?

Huri: Bavlnu jsem upředla, plátýnko jsem utkala, košile jsem ušila, dobře jsem prodala, kus zlata jsem dostala.

To se rozumí, lakomý kupec byl v sedmém nebi, ani si tu svou příčinlivou ženu vynachválit nemohl. Pozval tchýni, vyčastoval ji jak náleží, dárky jí nakoupil a moc si liboval, jak svou Huri dobře vychovala, že je tak hodná a pilná.

Ale tchýně se polekala, věděla, že bude zle, až kupec přijde na to, jak ho oklamala.

Najednou vletěl oknem veliký ošklivý brouk a začal lítat kolem stolu. Matka líné Huri honem vstala a začala se mu klanět.

Matka: Pěkně vás vítám, tetičko, kdepak jste tak dlouho byla, že o sobě nedáte vědět? Vidíte, vidíte, to máte z té práce.

Já vám vždycky říkala, že to s vámi takhle dopadne.

Kupec: Co to děláš? Proč se tomu ošklivému broukovi klaníš?

Matka: To není žádný ošklivý brouk, to je naše tetička. Byla chudák tak pracovitá, až se z toho celá scvrkla a stal se z ní brouk. To už je tak u nás v rodě. Moc rády pracujeme, ale z práce usycháme.

Lakomý kupec se polekal, že se mu jeho žena taky promění v takového ošklivého brouka a bude lítat po domě.

Od té doby nesměla líná Huri pracovat. Celé dny nic nedělala, jenom seděla a zpívala si tu svou písničku.

A tak žijí dodnes, líná Huri je ještě línější, a ten lakomec je stále lakotnější; když jsem k nim přišel, dostal jsem notné bití, a žádné jídlo a žádné pití.

O t ř e c h b r a t ř í c h, k t e ř í s i b y l i
p o d o b n í j a k o v e j c e v e j c i

Hadži

Nadr

Betyr

žena

To byl jeden chudý táta a ten měl tři syny, roztrhanou chalupu a starého kozla. Chalupa ani kozel za moc nestáli, zato ti synové, ti měli pod čepicí. Jeden se jmenoval Hadži, druhý Nadr a třetí Betyr a podobní si byli jako vejce vejci, nerozeznal je nikdo ve vsi, ani vlastní táta ne - a to se hned tak nestane.

Jednoho krásného dne táta umřel a chalupu s kozlem odkázal Hadžimu, protože byl nejstarší. To se ví, Nadrovi s Betyrem to nešlo pod fousy, a tak sebrali svých pět švestek a odstěhovali se do sousední vesnice. Když prý ti táta všechno odkázal, tak to tady ve zdraví užívají.

Rok uběhl jako voda, Hadži se zatím oženil a nedařilo se mu zle. Ale Nadr s Betyrem, hanba mluvit, dlouh jako kvítí, hladu, že

by vlka snědli. Šli za Hadžim a prý tak a tak se věci mají, dej nám aspoň toho kozla.

Ale Hadži, že nedá - a nedal. Jen bratři odešli, řekl ženě:

Hadži: Tak a tak se věci mají, kozla musím zapíchnout a maso schovat do sena, jinak nám ho ukradnou.

Kozla zapíchlí, kůži stáhli, maso schovali a šli spát.

V noci přišli bratři, všechno prohledali, kozel nikde. A tak se Nadr vkradl do světnice, probudil opatrně Hadžiho ženu a povídá:

Nadr: Ženo, co jsme udělali s tím kozlem?

A protože byl Hadžimu podobný jako vejce vejci, ta nic nepoznala a zabručela:

Žena: Copak máš dřavou hlavu? Zapomněl jsi, že jsme ho zapíchlí a maso schovali do sena? Nech mě spát!

Nadr s Betyrem vyhrabali maso ze sena a šli. Pěkně si šlapali, vesele zpívali a těšili se, jak se budou mít.

Jenže mezitím se probudil Hadži.

Hadži: Ženo, co říkáš, schovali jsme to maso dobře?

Žena: Co pořád máš? Už jsem ti říkala, abys mě nebudil!

Hadži: Copak jsem tě už budil?

Žena: To se ví, ptal ses, co jsme udělali s tím kozlem.

Hadži hned věděl, kolik uhodilo. Oblékl se, obul a honem za bratry. A že utíkal, co mu nohy stačily, dohonil je za chvíli.

Betyrovi se zrovna rozvázala bota, a než ji zavázal, Hadži honem dohonil Nadra a povídá:

Hadži: Odpočiň si trochu, teď zas ponesu já.

Nadr mu dal maso, Hadži zůstal pozadu, uhnul z cesty a domů.

Pěkně si vyšlapoval, vesele vyzpěvoval a měl radost, jak se mu to povedlo.

Za chvíli doběhl Betyr Nadra a řekl:

Betyr: Teď ponesu maso já, odpočiň si.

Nadr: Maso přece neseš ty!

Betyr: Jak to já?

Nadr: Já ti maso dal!

Betyr: Mně jsi nic nedával.

No, nepřejte si slyšet, jak se hádali, než přišli na to, že je Hadži doběhl. Otočili se a honem zpátky. Uháněli, až Hadžiho doho-

nili, potichouunku předhonili, a že utíkali, co jim nohy stačily u chalupy byli za chvíli. Dupali, bouchali, šramotili, lomozili, až Hadžiho ženu probudili.

A jen se schovali, Hadži byl tady. Sotva otevřel dveře, žena spustila.

Žena: Hadži, Hadži, jsou tu zloději, běž je chytit!

Hadži položil maso, popadl hůl a běžel chytit zloděje.

A Nadr vzal sukovici, šel do chalupy a povídá:

Nadr: Něco se ti zdálo, nikdo tu není. Já schovám maso a ty tu hlídej. Tady máš hůl, a kdyby přišel Nadr nebo Betyr, tak ho mlať hlava nehlava.

A protože byl Hadžimu podobný jako vejce vejci, žena nic nepoznala, vzala hůl a postavila se za dveře.

Nadr s Betyrem vzali nohy na ramena a utíkali s masem, jen se za nimi přeshýlo.

Hadži obešel celé hospodářství, ale nikde nikdo. Šel do chalupy, a prý kde je maso. Ale že byl svým bratřím podobný jako vejce vejci, žena vzala hůl a začala ho mlátit hlava nehlava. Honila ho po světnici, po dvoře i po vesnici, Hadži byl bit jako žito, až ho ženě bylo líto, tak bití nechala a pak vám teprve Hadžiho poznala! Pověděla mu, jak se všechno seběhlo, a prosila, aby jí to odpustil.

Ale Hadži neřekl tak ani tak a vydal se za bratry. Šlo se mu těžko, a tak přišel k chatrči svých bratří až za bílého rána.

Bratři už zatím byli doma. Začali dělit maso, dělili, dělili, až se nepohodli. A že si musí vypůjčit váhy, aby se to spravedlivě rozdělilo.

Hadži všechno slyšel, a když se Betyr rozběhl pro váhy k sousedům, chvilíčku počkal, pak šel dovnitř a povídá:

Hadži: Nadre, prý nám ty váhy nepůjčí.

A že byl Betyrovi podobný jako vejce vejci, Nadr nic nepoznal.

Nadr: Ty jsi nekňuba. Hlídej maso, já pro ně doběhnu sám.

Jen byl Nadr pryč, popadl Hadži maso a horempádem utíkal, aby s ním byl doma.

Bratři zatím přinesli dvoje váhy - a maso nikde. Tak se rozběhli za Hadžim, a že mu to nederují. A protože se jim líp utíkalo než Hadžimu, za chvíli ho dohonili. Hadži zrovna utíkal přes lávku,

bratři za ním, a jak na tu lávku vběhli, lávka se prolomila a žbluňk, všichni tři sletěli do vody. A Hadži, jak tam vletěl, pustil milé maso a voda je vzala.

Vylezli na břeh celí promočení, dlouho se tam na sluníčku sušili, a když se usušili, všechno si odpustili, zapomněli na hádky a je konec pohádky.

O k r á l i Č a c h ě a c h o v i

mlynář	pastýř 1
liška	pastýř 2
král	sekáč
královna	Šah Mar
jejich dcera	

Žil jeden chudý mlynář.

Měl kousek sýra a v tom sýru byla díra. Šel zastavit před večeří vodu, vrátil se a tumáš, ztratil se mu ten kousek sýra a zbyla z něho jen ta díra. A mlynář zůstal o hladu.

Noc přespal, den nějak přetloukl a už se těšil na večeři.

Měl malou patku, položil ji na ošatku, šel zastavit vodu, Vratí se, no to se rozumí, někdo mu vzal tu patku, co si položil na ošatku, a zůstal zas o hladu. A to už se rozzlobil a řekl si, že toho zloděje chytí.

Noc přespal, den všelijak přetloukl a večer nachystal u dveří železa.

Měl hrnek polévky, v té byla jíška, šel zastavit vodu, přišel zpátky, a co byste řekli, hrnek na stole, v hrnku polévka, v polévce jíška a do želez se chytila liška.

Liška: Mlynáři, pusť mě.

Mlynář: Nepustím, snědlas mi kus sýra a mně zbyla jen díra.
Zabiju tě.

Liška: Mlynáři, pěkně prosím, nezabíjej mě.

Mlynář: Zabiju, snědlas mi kus patky s ošatky.

Liška: Mlynáři, nezabíjej mě, pusť mě, já se ti odměním.

Mlynář se nad liškou slitoval a pustil ji.

Liška běžela a tak dlouho hrabala na smetištích, až našla zlaťák.

Sotva se rozbřesklo, běžela liška ke králi.

Liška: Králi, králi, půjč nám míru, král Čachčach dostal pár zlaťáků, změříme je a večer dostaneš míru zpátky.

Král: Král Čachčach ? Kdo je to?

Liška: Ty neznáš krále Čachčacha? To je náramně bohatý král a já jsem jeho vezír. Přijde čas, že se spolu seznámíte.

Král jí půjčil míru, ale celý den mu vrtalo hlavou, kdo jen to může být ten král Čachčach.

Liška zastrčila zlaťák do skuliny v míře a večer šla míru vrátit.

Liška: Áchich, ouvej, celý den jsme ty zlaťáky měřili, necítím záda. Děkuji ti, králi.

Král se podíval do míry.

Král: A opravdu! Museli měřit zlaťáky, jeden uvízl ve skulině!

A liška běžela a tak dlouho hledala, tak dlouho po smetišti hrabala, až našla drahokam.

Druhý den přišla ke králi zas.

Liška: Králi, králi, půjč nám míru, král Čachčach dostal pár drahých kamenů, změříme je a večer dostaneš míru zpátky.

Král se na nic neptal, dal lišce míru a ta běžela. Zastrčila drahokam do skuliny v míře a šla ji večer vrátit.

Liška: Áchich, ouvej, celý den jsme ty drahokamy měřili, jsem jak přeražená. Děkuji ti, králi.

Král kouká do míry.

Král: A opravdu! Ve skulině uvízl drahý kámen. To musí být ale boháč, ten král Čachčach!

Uběhl týden a liška je u krále zas. A že prý se král Čachčach chce oženit s jeho dcerou. Král, toť se ví, byl hned svolný. Honem začali připravovat slavnou svatbu. Vaří a pečou a smaží a liška zatím běží za mlynářem. Ten sedí na prahu a žvýká suchou kůrku.

Mlynář: Copak chceš, liško?

Liška: Byla jsem u krále, aby ti dal svou dceru. Zítra bude svatba, připrav se.

Mlynář: Cos mi to udělala, liško? Až král uvidí, jaký jsem chudák, dá mi useknout hlavu.

Liška: Nic se neboj, všechno dobře dopadne, počkej tady, zítra pro tebe přijedeme.

Jen se rozednilo, přiběhla liška s pláčem ke králi.

Liška: Králi, králi, stalo se neštěstí. Loupežníci přepadli naši družinu, všechny pobili, drahocenné dary a poklady ukradli. Jen král Čachčach a já jsme se zachránili. Král se teď ukrývá ve mlýně. Pošli mu rychle šaty, ať může přijet k tvému dvoru aspoň sám.

Král dal lišce nejkrásnější šaty, jaké měl a poslal s ní velkou družinu, aby doprovodila krále Čachčacha.

Družina přijela ke mlýnu, liška oblékla mlynáře do královských šatů a s velkou slávou jeli do králova paláce.

Tam mlynáře přivítali, byla svatba, hostina trvala sedm dní a sedm nocí.

Ale všechno jednou skončí. Jídlo se dojedlo, víno se dopilo, muziky dohrály, svatebčané dotancovali, byl čas, aby si mlynář odvezl svou nevěstu domů.

Průvod se chystal na cestu, liška přiběhne a povídá:

Liška: Poběžím před vámi, abych všechno přichystala, jeďte za mnou.

Běžela, běžela a přiběhla k velkému stádu krav.

Liška: Čí je to stádo?

Pastýř 1: Šach Marovo.

Liška: Neopovažujte se vyslovit jeho jméno! Král se na něho rozzlobil a táhne za mnou s velikým vojskem, hned by vám dal useknout hlavu. Když se bude ptát, řekněte, že je to stádo krále Čachčacha.

Jede mlynář se svou ženou ve zlatém kočáře. Kyrysníci vpředu, kyrysníci vzadu. Jede starý král s královnou. Dvořané vpředu, dvořané vzadu. Muzikanti vyhrávají, svatebčané vyzpívají, cesta pěkně utíká, jedou, jedou a přijíždou ke stádu krav.

Král: Čí je to stádo?

Pastýř 1: Krále Čachčacha.

Král: To si dám líbit.

Liška zatím běží dál, peláší, až přiběhne k velikánskému stádu ovcí.

Liška: Čí je to stádo?

Pastýř 2: Šach Marovo.

Liška: Neopovažujte se vyslovit jeho jméno! Král se na něho rozhněval a táhne za mnou s velikým vojskem, hned by vám dal useknout hlavu. Když se bude ptát, řekněte, že je to stádo krále Čachčacha.

Jede mlynář se svou ženou ve zlatém kočáře. Husaři vpředu, husaři vzadu. Jede starý král s královnou. Lokajové vpředu, lokajové vzadu. Muzikanti vyhrávají, svatebčané vyzpěvují, cesta utíká, jedou, jedou a přijedou k velikánskému stádu ovcí.

Král: Čí jsou to ovce?

Pastýř 2: Krále Čachčacha.

Král: To si dám líbit.

A liška mezitím pelášila dál, běžela, až přiběhla k pšeničnému poli, které konce nemělo.

Liška: Čí je to pole?

Sekáč: Šach Marovo.

Liška: Neopovažujte se vyslovit jeho jméno! Král se na něho rozhněval a táhne za mnou s velikým vojskem, hned by vám dal useknout hlavu. Když se bude ptát, řekněte, že je to pole krále Čachčacha.

Jede mlynář se svou ženou ve zlatém kočáře. Jízdní drabantí vpředu, jízdní drabantí vzadu. Jede starý král s královnou. Potentáti vpředu, potentáti vzadu. Muzikanti vyhrávají, svatebčané vyzpěvují, cesta pěkně utíká, jedou, jedou a přijedou k poli.

Král: Čí je to pole?

Sekáč: Krále Čachčacha.

Král: To si dám líbit.

A liška zatím peláší, peláší, až přiběhne k Šach Marovu zámku.

Liška: Šach Mare, Šach Mare, je s tebou zle. Král na tebe táhne s velikým vojskem. Zachraň se, dokud není pozdě.

A Šach Mar vzal nohy na ramena a utekl.

A to už přijel král Čachčach se svou ženou, starý král s královnou, kyrysníci, husaři a jízdní drabantí, potentáti, dvořané a lokajové. Muzikanti vyhrávají, svatebčané vyzpívují, a na prahu krásného zámku všechny vítá chytrá liška.

Sedm dní a sedm nocí trvala hostina, jedlo se, pilo, hrálo a tancovalo. A když se najedli a napili a do sytosti vytancovali, sedli do kočárů a jeli domů.

A v zámku zůstal jen král Čachčach, jeho manželka a chytřá liška, která jim ke štěstí pomohla.

A víte, co se stalo s Šach Marem? Ten měl tak špatné svědomí, že uháněl, jako by mu hlava hořela. Když prošoupal boty, utíkal bos, ukopl si palec, rozbil si nos, ale protože moc pospíchal, ani se nezastavil a běží dál.

O lišce starostce a královském princí

princ	orel
starý král	čarodějnice
liška	princezna
vlk	východní král
medvěd	

Bylo a nebylo nic, co vám mám povídat víc? Byl jeden velký drozd, a ten si zpíval a dost.

Ale to není ta pravá pohádka, jestli tu pohádku chcete znát, musíte pěkně poslouchat!

Byl jeden starý král a ten měl syna.

Král: Musíš se, princí oženit!

Princ: Tedy dobře, ale jinou si nevezmu, než dceru krále východní říše.

Král: O princeznu z východní říše se už mnoho nápadníků ucházelo, ale vždycky to špatně dopadlo. Král východní říše je zlý a při svém dvoře má babici čarodějnici, která mu ve všem poradí. Dceru krále východní říše si nevezmeš a basta!

Jenže princ měl svou hlavu. Vzal ze stáje svého koně, vyšeččil de sedla a byl pryč.

Jel, až přijel k vysokým skalám - do samých oblak sahají, dole potoky bublají. Našel si tam jeskyni, vystlal si lože trávou a vydal se na lov.

Den co den na lov jezdil, den co den na lovu jelena zastřelil, co snědl, snědl a zbytek zahodil.

Vyčmuchala to hladová liška a pustila se do masa. Pak přiletěl orel, přiběhl vlk, přikolíbal se medvěd, dali se do masa a za chvíli bylo po něm.

A když všechno snědli, liška povídá:

Liška: Musíme si zvolit starostu, aby maso rozdělával, jinak se tu za chvíli popereme a sežereme navzájem.

Všem se to hned zalíbilo.

Liška: Buď starostou ty, vlku.

Vlk: Kdepak já, kdybych maso rozdělával, vzal bych si sám nejlepších a největších kusů a vy byste mě vyhnali.

Liška: A co ty, medvěde?

Medvěd: I toto, jsem starý, hlava mi už neslouží.

Liška: Tak ty, orle.

Orel: Já jsem na to moc mladý, mne by nikdo neposlechl.

A tak nakonec udělali lišku starostkou a byli náramně rádi, že to tak dobře zabnačili. Hned taky lišce slíbili, že jí budou ve všem poslušat.

Liška: Tak já vám něco povím. Ten princ, co bydlí v jeskyni, nám dává maso. Musíme se mu odsloužit.

Medvěd: Jakpak se mu chceš odsloužit, když má maso, že je ani sníst nemůže?

Liška: Jsi hloupý, medvěde. Maso má princ dost, ale chtěl by se oženit s princeznou z východní říše. Proto mu

ji musíme přivést. Vy tři teď půjdete ke královu zámku. Orel bude létat nad zámkem, medvěd s vlkem se zapřáhnou do pluhu a budou orat královo pole. Král to uvidí, zavolá královnu a princeznu, aby jim to ukázal. Až princezna vyjde na balkon, orel přiletí a odnese ji. A pak ji přivedete našemu princí.

Jak liška řekla, tak se také stalo.

Orel lítá nad palácem a vlk s medvědem orají královo pole.

Východní král:

Panečku, to jsem mocný král. I zvířata se mě bojí a slouží mi. Ženo a dcero, pojdte se podívat!

Když princezna vyšla na balkon, orel ji popadl a odnesl.

Vlk, medvěd a orel dovedli princeznu k těm vysokým skalám - do samých oblak skály sahají, dole potoky bublají - zavedli ji do princovy jeskyně a tam ji nechali.

Princ se vrátil z lovu a tam v jeskyni sedí princezna z východní říše.

Byl celý šťastný a jí se ten hezký mladík taky hned zalíbil. A když princezna pověděla, kdo ji přivedl, hned hodil zvířatům maso, aby se jim odvděčil.

Zatím si král východní říše zavolal tu babici čarodějnicí, kterou měl při svém dvoře.

Východní král:

Princeznu najdeš a přivedeš ji zpátky!

Čarodějnice:

Přivedu, králi, ale na to bych potřebovala ten veliký kánský hliněný čan (džbán) na víno, co jej máš v přís-
+avku zakopaný.

Tak vykopsali ten hliněný čan, vypadal jako veliký džbán a tolik vína se do něho vešlo, že by to stačilo pro celé město.

Baba čan nevrch i uvnitř pěkně vysmolila, hada chytila, na čan se posadila, pak čan hadem jako bičem šlehla a čan se zdvihl a letěl.

Letěl, letěl, až doletěl k vysokým skalám, skály až do oblak sahají, pod nimi potoky bublají. Baba slezla z čanu, vzala místo hada do ruky hůl, belhá se a nařiká.

Princ byl zrovna na lovu a najednou potká tu čarodějnicí.

Princ: Kampak jdeš, babičko?

Čarodějnice: Ale, synáčku, byla jsem u dcery na návštěvě, vracím se domů, jsem už tak unavená, že sotva nohama pletu.

Princ: I to si musíš odpočinout. Pojď se mnou do mé jeskyně.

Nazítří se vydal princ na lov a babu čarodějnou nechal u princezny.

Čarodějnice: Pojď, princezno, projdeme se spolu.

A princezna šla. Babice ji dovedla ke svému čanu.

Princezna: Co je to, babičko?

Čarodějnice: To je přece čan na víno.

Princezna: Kde se tady vzal?

Čarodějnice: Nevím, děvenko. Schválně se podívám, co je uvnitř. Něco tam je, ale mám už staré oči, nevidím to dobře.

Princezna: Tak se podívám sama, babičko.

Čarodějnice: Podívej se, děvenko.

Princezna strčila do čanu hlavu, baba princeznu popadla a šup s ní dovnitř. Pak vyskočila na čan a odletěla i s princeznou.

Zatím liška starostka poznala, že princezna je pryč. Hned věděla, co se stalo.

Liška: Orle, vlku, medvěde! Babice čarodějnice odnesla naši princeznu. Zlý král východní říše posadil princeznu do věže a devadesát devět hrozných vojáků s velkými meči věž hlídá. Vlk poběží k věži, až ho vojáci uvidí, začnou ho honit. Jenom tři zůstanou na stráž. K těm přiletí orel a bude dělat, že má poraněné křídlo. Ti tři se poženou za ním. Pak přijde medvěd, vylomí dveře, posadí princeznu na záda a vrátí se sem.

Jak liška řekla, tak se stalo.

A tak medvěd, vlk a orel zase přiveďli princeznu do těch vysokých skal, co do samých oblek sahají a pod nimi potoky bublají, a dovedli ji do princovy jeskyně.

Zatím si král východní říše zavolal babici čarodějnici.

Král: Vyčaruj mi stotisícové vojsko a já si pro princeznu dojedu sám.

Čarodějnice: Vyčaruji, králi, ale potřebovala bych zase ten veliký čen.

Král ho dal tedy vykopat, babice chytila hada, třikrát hadem jako bičem přes čen šlehla a z čenu vypochoďovalo stotisícové vojsko.

Vojsko téhlo, trubači troubili, bubaníci bubnovali, a když přišli do polovic cesty, rozkázal král, aby se rozložili táborům, protože byl už večer.

Ale ani liška starostka nelenila.

Liška: Medvěde, vlku, orle! Král východní říše proti nám vytáhl s velikým vojskem. Ty, medvěde, přiveď sto tisíc medvědů, ty, vlku, přiveď sto tisíc vlků, ty, orle, přiveď sto tisíc orlů. Ale nepřijďte-li do půlnoci, běda princů a princezně, protože je vojáci chytí a zabijí.

Byla zrovna půlnoc, když přivedl medvěd sto tisíc medvědů, vlk přiběhl s vlky a orel přiletěl s orly.

Liška: Teď půjdete a pobijete celé vojsko krále východní říše. Jenom ten stan, kde já budu, ušetříte.

Do rána bylo celé vojsko pobito. Jenom ten stan, kde liška obcházela, zůstal, jak byl.

Král se probudí, vyjde ze stanu a uvidí lišku.

Liška: Celé tvé vojsko je pobito, králi, a ty teď pojď se mnou, je-li ti život milý.

Volky nevolky musel král jít.

Liška ho zavedla k jeskyni a probudila prince.

Když ho král uviděl, začal prosit o milost a zval ho, aby se i s princeznou přestěhoval do královského zámku.

Princ: To já se musím napřed poradit s liškou starostkou.

Liško, máme jít do zámku nebo ne?

Liška: Jen jděte, já se tam už o vás postarám.

Tak šli - král a ženich s nevěstou, vlk, medvěd, orel a nakonec moudrá liška starostka.

No, měli se v tom zámku, jak náleží. Medvěd dostal každý den tučného vola, vlk pěkného berana, orel vykrmenou husu a liška pečenou krůtu.

Ale zlý král svému zeti neodpustil. Jednou si zavolał babcici čarodějnicí a dlouho se s ní radil, jak ho zahubit. Teprve když baba odešla, všiml si, že za trůnem leží liška starostka. Král na ni kouká, liška nic, ležela a dělala, že spí. Za hodnou dobu se zavrťela, otevřela oči a protáhla se.

Liška: Králi, to jsem ti měla divný sen! Zdálo se mi, že za mnou přišli můj dědeček s babičkou. Hrozně se zlobí, že k nim nejdu na návštěvu na onen svět. Musím tam jít.

Král: A jakpak se chceš dostat na onen svět?

Liška: Snadno: dej přivést dvě fůry suchých polen a nech z nich udělat hranici. Já si do hranice vlezu, a až začne hořet, vyletím s kouřem na onen svět.

A tak král dal udělat hranici, liška tam vlezla a zlý král hranici zapálil.

Jenže než stačil král hranici zapálit, vyhrabala si liška rychle hlubokou noru a **schovala se do ní**.

Král pořád koukal, kdy už liška poletí, ale kouř byl hustý, a tak nic neviděl.

Hranice dohořela, popel vychladl, liška starostka vylezla a jde za králem.

Liška: Mám tě pozdravovat od svého dědečka a babičky a vyříditi ti, že tvůj dědeček a babička se moc zlobí, protože jsi je ještě nenavštívil.

Král: A jakpak se ti tam líbilo?

Liška: Ale vůbec se mi tam nelíbilo, protože je tam plno zlata a drahých kamenů, a tolik se to blýská, že mě z toho oči rozbolely.

Král: A přinesla sis nějaké zlato?

Liška: I pořád mě nutili, abych si nějaké vzala, jenže co já hloupá liška bych si se zlatem počala?

Král: To já se tedy na toho svého dědečka a babičku taky musím podívat.

Už se těšil, kolik zlata si na onom světě nasbírá. Dal navozit dvacet for dřeva, vzal babici čarodějnicí a vlezl s ní na hranici.

Král: Tak honem liško, zapal hranici!

Liška: Já ji zapálím. Ale ne, abyste se pak lekli a utekli, ze začátku to bude trochu pálit.

Král: Nepovídej a zapal hranici.

Tak milá liška starostka hranici zapálila a král s babicí čarodějnicí v ní na prach shořeli.

Liška: Jdi, princí, a posad se na trůn, teď jsi ty králem, Vládni, jak se sluší a patří.

Princ šel, posadil se na trůn a kraloval moudře a spravedlivě.

A liška, medvěd, vlk a orel se tam dodnes dobře mají.

Zrno jsem do mlýna dovezl, mouku jsem odtamtud odvezl.

Cestou jsem pohádku našel, tak jsem k vám honem s ní zašel.

A protože už spěchám, tak vám ji tu nechám.

